839.82
K914k

HELGE KROG

KONKYLIEN

GYLDENDAL NORSK FORLAG
MCMXXIX

UNIVERSITY OF
ILLINOIS LIBRARY
AT URBANA-CHAMPAIGN
BOOKSTACKS

CENTRAL CIRCULATION BOOKSTACKS

The person charging this material is responsible for its renewal or its return to the library from which it was borrowed on or before the **Latest Date** stamped below. **The Minimum Fee for each Lost Book is $50.00.**

Theft, mutilation, and underlining of books are reasons for disciplinary action and may result in dismissal from the University.

TO RENEW CALL TELEPHONE CENTER, 333-8400

UNIVERSITY OF ILLINOIS LIBRARY AT URBANA-CHAMPAIGN

JUN 02 1994

FEB 23 1994

When renewing by phone, write new due date below previous due date. L162

KONKYLIEN

Digitized by the Internet Archive
in 2025 with funding from
University of Illinois Urbana-Champaign

https://archive.org/details/konkylien00krog

HELGE KROG

KONKYLIEN

GYLDENDAL NORSK FORLAG
OSLO MCMXXIX

PRINTED IN NORWAY
P. M. BYE & CO. A-S
OSLO

839.82
K914k

I

Sonja, 17 år. Axel, 19 år.

Stor havestue, bekvemt og smakfuldt møblert. Dør i bakgrunden til veranda. I høire og venstre væg andre dører. Peis. På peisehyllen, blandt andre gjenstande, en stor konkylie.
Tidlig vår. Begyndende skumring.

SONJA
ind fra verandaen

Bare kom. Her er ingen.

AXEL
i døren

Skal vi ikke heller gå litt. Det er så fint ikveld.

SONJA

Nei, vi sitter her en stund. Det er morsommere.

AXEL

Hvorfor det?

SONJA

Jo, for det er liksom litt ulovlig. Overveier: Nei, forresten. Mor er på koncert. Men kom hun nu og fandt os her, så vilde hun vist ikke si noe.

AXEL

Vi gjør jo heller ikke no galt.

SONJA

Nei. Tænker. Uf nei!

AXEL

Aldrig no galt . . .

SONJA

Vent litt.

Ut tilhøire, straks efter tilbake med en karaffel og etpar glas.

Se her er vin. Sherry tror jeg. Sæt dig der. Skjænker. Skål. Lykke på reisen.

AXEL

Tak. Drikker. Dette er kanske *litt* galt.

SONJA

Kanske bitte lite gran. Her er cigaretter.

AXEL

Tak. Tænder.

Ophold.

SONJA

Tænk at du skal reise!

AXEL

Ja . . .

SONJA

Imorgen alt . . . Jeg kan ikke riktig . . . *få det til* liksom.

AXEL

Du er jo blit nokså vant til mig i de siste ukene.

SONJA

Det er flot med det stipendiet. Bare nitten år, rene gutongen, og så et stipendium på 1500 kroner.

AXEL

Ja, det er mange penger.

SONJA

De sier du skal være så begavet.

AXEL

ganske jevnt

Ja, jeg er det.

SONJA

Men bare i matematik, hvad?

AXEL

Er *det* så bare?

SONJA

Uf ja, jeg har altid vært næsten den dårligste i hele klassen i matematik. Men jeg er da ikke dum, er jeg vel?

AXEL

Nei . . . det er du sikkert ikke. Jeg har aldrig *tænkt* på det.

SONJA

Du er rar. — Ånei du, jeg er ikke dum. Ofte syns jeg, jeg er mye klokere end dig.

AXEL

Ja, det kan godt være det.

SONJA

uten overgang

Når går båten?

AXEL

Klokken tre imorgen middag.

SONJA

Jeg skal følge dig på bryggen. Jeg skal stå aller bakerst, så bare du kan se mig.

AXEL

Hvorfor det?

SONJA

Jo, for så har vi liksom en hemmelighet sammen. Tænker: Så går skibet fra bryggen, og så vinker du. Og de andre som er møtt op, de tror det er til dem. Men det er til mig du vinker, ikke sandt?

AXEL

Jo.

SONJA

Og så sætter de fuld fart på, og så blir du mindre og mindre, og tilslut blir du ganske borte. Både du og skibet. — Og så kommer du ikke hjem igjen på minst et år.

AXEL

Nei . . . Reiser sig.

SONJA

Det er rart å tænke på . . .

AXEL

driver omkring i værelset, finder konkylien

Det var da en vældig konkylie.

SONJA

Ja. Den er min. Jeg fik den ifjor sommer av en fisker, en gammel raring. Han hadde vært skipper og fart på Kina. Han hadde mange slike, men den der var den største.

AXEL

Han likte dig vel godt da, den gamle skippern.

SONJA

Ja, han gjorde vist det. — En gang sa han at jeg minnet ham om hans mor.

AXEL

Den gamle skipperns mor?

SONJA

Ja, var ikke det rart? Hun var død for seksti år siden. — Seksti år!

AXEL

Jo . . . Tænker: Nei, kanske det ikke er så rart allikevel . . .

SONJA

Hør på den. Det suser i den.

AXEL

lytter i konkylien

Ja . . .

SONJA

Den gamle skippern sa at den hadde ligget i sjøen i mange tusen år. Derfor suste det i den, sa han. Det er havet og bølgene og brændingen som suser i den.

AXEL

Den susingen kommer av at . . .

SONJA

avbryter

Uf, ikke vær dum og videnskabelig og belærende! Jeg vet også godt at det ikke er havet. Ophold. Men det er nå havet allikevel. Brændingen.

AXEL

ved verandadøren

Kjend! Det dufter av hægg!

SONJA

Ja, jeg kjender det helt hit. Den sprang ut igår. Ånder dypt. Hvad er det den minner mig om den duften?

AXEL

Den minner dig vel om noe du har oplevet en gang mens hæggen blomstret.

SONJA

motfalden

Jeg har ikke oplevet noenting. Ikke no orntlig. Tænker: Hvad skulde *det* være?

AXEL

Å . . . et kys kanske?

SONJA

ryster eftertænksomt på hodet.

AXEL

Kanske minner den dig bare om en længsel . . . et ønske?

SONJA

Ja, det tror jeg. Det er et ønske den minner mig om, hæggen.

AXEL

Ja. Ofte husker vi bedre det vi har ønsket å opleve end det vi virkelig har oplevet. Jeg mener vi husker den stemningen vi var i da vi ønsket sterkest.

SONJA

Nu du skal reise . . . kommer du til å huske denne stunden? Ønsker du nu?

AXEL

Ja.

SONJA

Sterkt?

AXEL

Ja.

SONJA

Hvad ønsker du dig?

AXEL

Jeg ønsker mig dig.

SONJA

lukker øinene

Er du glad i mig?

AXEL

Jeg elsker dig.

SONJA

døsig

Å, det er så rart å høre det . . . Det går liksom varmt og fint gjennem hele kroppen på mig.

Reiser sig op i stolen, betragter ham, våkent og bevisst:

Du er ikke som de andre. Du sier at du elsk . . . at du er glad i mig. Bestandig sier du det. Men du har aldrig spurt mig om jeg er glad i dig.

AXEL

Du kunde jo si det uten at jeg spurte.

SONJA

svarer ikke straks

— — Aldeles anderledes. Du har ikke engang forsøkt å kysse mig.

AXEL

nærmere

Er du ærgerlig for det?

SONJA

Nei . . . jo . . . nei, jeg vet ikke . . .

AXEL

bøier sig over hende, kysser hende. Står og ser ned på hende en stund, så sier han:

Du kysser så hårdt.

SONJA

Hvordan mener du?

AXEL

Som en liten pike. Med lukkede læber.

SONJA
lægger hodet bakover, åpner læberne.

AXEL
kysser hende; langt kys.

SONJA
døsig

Var det bedre?

AXEL

Ja.

Ophold.

SONJA

Spør mig da —

AXEL

Er du glad i mig?

SONJA

Ja.

AXEL

Elsker du mig?

SONJA
sætter sig op i stolen, ser på ham, prøvende:

Jeg vet ikke . . . Jeg tror det.

AXEL

Er du ikke sikker?

SONJA

Nei . . .

AXEL

Hvorfor vil du da at jeg skal spørre?

SONJA

Jo . . . det er så godt . . .

AXEL

Kjend efter.

SONJA

Skal jeg kjende efter? I hjertet mener du?

AXEL

I hele kroppen. Når en elsker, så kjendes det i hele kroppen.

SONJA

Men jeg vet ikke *hvordan* det kjendes —

AXEL

Så elsker du mig ikke.

SONJA

Si mig hvordan det kjendes.

AXEL

Det kjendes som . . . som om . . . Nei! Tænker; derpå: Har du noengang drømt at du kunde fly? At du kunde hæve dig som ingenting . . . og svæve . . . bare ved . . . ja, for eksempel ved å bevæge armene på en bestemt måte —?

SONJA

Ja, det har jeg drømt.

AXEL

Det er en vidunderlig drøm, ikke sandt?

SONJA

Jo. Deilig.

AXEL

Sån kjendes det. Sån kjender *jeg* det.

Ophold.

SONJA

Si mig . . . om natten . . . eller når du har lagt dig, før du sovner . . . Drømmer du om mig da?

AXEL

Ja. Om dagen også. Ophold: — End du?

SONJA

Når jeg har lagt mig om kvelden, så lukker jeg øinene, og så sier jeg: Axel. Axel. Axel. Matematik. Matematikeren Axel. Reiser til utlandet. Axel. Axel. Og så lytter jeg liksom . . . hvordan navnet dit klinger. Og smaker på det. Vet du hvordan det smaker?

AXEL

Nei.

SONJA

Som kramsfugl. Når en knaser hodet. Sprødt. — — Ja, og så sovner jeg.

Ophold.

AXEL

har sat sig

Vet du hvordan *jeg* har det?

SONJA

Nei.

AXEL

Igår hadde du en blå kjole . . .

SONJA

falder ind

Ja, den er pen, ikke sandt?

AXEL

Det vet jeg ikke, jeg har ikke tænkt på det. Jeg vet bare at den er blå. Og i formiddag da jeg gik og drev på gaten i solskinnet, så gik det liksom . . . ilinger gjennem mig hver gang jeg så noe blåt. Alt som var blått, det var dig.

SONJA

Men denne kjolen er jo gul.

AXEL

Ja, og imorgen blir det likedan med alt gult jeg ser — *Sån* har jeg det.

SONJA

tænker litt

— Er du lei for det?

AXEL

Nei, glad.

SONJA

Og allikevel vil du reise.

AXEL

Hvorfor sier du ikke: reise fra mig?

SONJA

Allikevel vil du reise fra mig.

AXEL

Hvis du sa: ikke reis — så reiste jeg ikke. Jeg ønsker du skulde si det . . . FORT: Men si det ikke allikevel!

SONJA

Hvorfor ikke?

AXEL

Jeg må bruke denne chansen. Mine forældre er fattige, jeg må hjælpe mig selv nu. Jeg må bli til noe. — Ønsker ikke du også det?

SONJA

litt ubestemt

Jo . . . naturligvis . . .

AXEL

Jeg må lære, jeg må arbeide. Jeg holder netop på med noe forfærdelig vanskelig og spændende.

SONJA

Spændende? Kan det være noe spænding i bare tal og tal og tal?

AXEL

Om det kan! Ha! Tænk dig når en nærmer sig prøven, slutprøven, om det stemmer! Og *når* det så stemmer! Det er . . . ja, det er *fuldkommenheten!*

SONJA

Så rart!

AXEL

Det er forresten ikke tal. Det er formler, sindbilleder . . . harmonier!

SONJA

Ja . . . jeg tror jeg har læst et sted at matematik og musik ligner hverandre.

AXEL

Jeg tror alting kunde uttrykkes i matematik.

SONJA

Alting?

AXEL

overveier

Nei, kanske ikke alting.

SONJA

Kan du regne ut . . . *mig* for eksempel?

AXEL

smiler

Nei. Dig kan jeg ikke regne ut.

SONJA

Ikke jeg heller.

AXEL

Men kanske en anden kunde?

SONJA

Ham skulde jeg ha lyst til å se!

AXEL

tar konkylien, lytter i den

. . . Men det suser og synger i tallene, akkurat som i denne konkylien.

Ophold.

SONJA

Du Axel . . . får jeg lov å spørre dig om noe?

AXEL

Ja, spør.

SONJA

Men du lover ikke å bli sint?

AXEL

Det vet du.

SONJA

med litt besvær

Har du . . . noengang . . . vært sammen med . . . med kvinder . . . om natten?

AXEL

reiser sig, vender sig fra hende.

SONJA

Har du?

AXEL

forpint

Herregud, Sonja . . .

SONJA

kort og uanfektet

Altså har du. Ser nysgjerrig på ham; Det er underlig å tænke på . . .

AXEL

Sonja . . .

SONJA

spændt

Drømmer du om *dem* også?

AXEL

Nu skal du holde op, Sonja!

SONJA

Nei, svar mig: drømmer du om *dem* også?

AXEL

heftig

Nei, jeg svarer ikke på det.

SONJA

Du lovet jo å ikke bli sint. Nikker eftertænksomt: Du drømmer om *dem*, og du drømmer om *mig*.

AXEL

oprørt

Nei, nei, nei! Du må ikke si det sån. Det er ikke det samme. Det er på en ganske anden måte.

SONJA

En anden måte?

AXEL

Ja, det må du da forstå.

SONJA

tænker; ryster på hodet

Nei . . .

AXEL

Ja, så kan jeg ikke forklare dig det.

SONJA

Hvorfor ikke det?

AXEL

ser længe på hende; derpå næsten hviskende:

Dig elsker jeg jo.

Langt ophold.

SONJA

Det mørkner . . . Går hen og slår lyset på. Uf nei, det var vondt. Skrur lyset av. Nu blev det enda mørkere end før.

Langt ophold. Hun går hen til bordet hvor konkylien ligger, tar den.

Det suser og synger i tallene dine, sier du . . .

Lytter i konkylien.

Vet du hvad? Nu syns jeg det er selve livet som synger i konkylien. Det er som et brus av mange, mange stemmer, langt borte . . . langt borte. Jeg syns jeg kan høre hvad de sier også . . .

AXEL

hypnotisert

Hvad sier de?

SONJA

De sier: Videre . . . Videre . . . Videre . . .

AXEL

hen til hende, tar næsten heftig konkylien fra hende, lægger den på bordet. — Febrilsk:

Du Sonja . . . Når jeg kommer hjem igjen . . . Tror du da at . . . tror du at du da . . . *Hvad?*

SONJA

tier først et øieblik

Du blir jo så længe borte, Axel . . .

AXEL

Et år . . . bare et år!

SONJA

Er ikke *det* længe? — Ingen kan jo vite hvordan noenting er om et år —.

AXEL

griper begge hendes hænder, synker på knæ, dækker sit ansikt med hendes hænder.

II

Sonja 19 år. Inge 34 år.

Et atelier. I bakgrunden en åpen dør, hvorfra der lyder pianomusik. Tilvenstre en anden dør. På et bord kaffe og likør.

Inge står foran et maleri på et staffeli og betragter billedet, mens han samtidig lytter til musikken. Den stanser.

SONJA

kommer i døren

Var det pent?

INGE

Du spiller godt. Men litt hårdt.

SONJA

Hvordan hårdt?

INGE

Litt . . . uoplevet. Her er kaffe.

SONJA

Tak. Sætter sig. Pianoet er ikke no videre godt det heller. Hvor har du fåt det fra?

INGE

ler litt

Det stod her naturligvis da jeg leiet atelieret. Vil skjænke kaffe.

SONJA

Nei, la mig! Reiser sig, skjænker. Så kan jeg føle mig litt som husmor. Sætter sig. Som din unge kone — hvad?

INGE

smiler

Var kaffen god?

SONJA

Deilig. — Kone er forresten et stygt ord. Men din unge kone er pent . . . Du sitter og smiler hele tiden. Middagen var også deilig. Du kan vist alt. Jeg dur ikke til noenting. — Matlagning og alting.

INGE

Litt matlagning kan næsten alle malere. En lærer sig det . . . i de første årene.

SONJA

Før du solgte noe?

INGE

nikker

SONJA

Har du sultet noengang? Orntlig mener jeg?

INGE

Ånei . . . Det hændte naturligvis at jeg ikke spiste middag hver dag.

SONJA

Du bodde her i Paris, ikke sandt? — Helt fra du var ganske ung?

INGE

Ja. Helt fra jeg var — endda litt yngre end du er nu.

SONJA

I mange år?

INGE

Nei . . . en tre, fire år.

SONJA

Da jeg var en bitte liten pike . . . og ikke fik lov å gå alene på gaten . . . da gik du på malerskole her . . . tegnet croquis'er, ikke sandt? Det er underlig — men igrunden vet jeg jo næsten ingenting om dig.

INGE

Det er vel ikke så underlig.

SONJA

Jo. Indtil for et halvt år siden, så visste vi ingenting om hverandre. Du visste ikke engang at jeg var til. Du må da si at det er underlig?

INGE

Det var løgn i min hals, om jeg sa det.

SONJA

Så lyv litt da vel!

Ophold.

SONJA

avslutter en tankerække

. . . Men nu sælger du alt du gjør.

INGE

Ikke alt. Men vilde jeg, så kunde jeg male slik at jeg solgte alt.

SONJA

Så meget dårligere —?

INGE

Om du vil, ja.

SONJA

Er det dårlig alt det du sælger da?

INGE

Nei, den slutning var litt for rask, min ven.

SONJA

Pyss, tror du ikke jeg hørte det? Jeper: Min ven! — Gidder jeg, så kan jeg godt være logisk.

INGE

Er du sikker på det?

SONJA

Ja, skulde det være noen sak?

Reiser sig, strekker armene i veiret.

Å, jeg synes jeg har det så deilig, når jeg er her!

INGE

Her på atelieret?

SONJA

Ja. Bare den lugten av maling. Den minder mig om noe . . . jeg vet ikke hvad. Hen til staffeliet. Vil du sælge dette billedet av mig?

INGE

Nei, jeg vil skrape det ut. Male noe andet oppå dig.

SONJA

Hvorfor det?

INGE

Det er ikke godt.

SONJA

Tænk, jeg syns det er så nydelig. Et skritt tilbake. Det er så vakkert det grønne som . . . som gjentar sig i det grå og det blå . . . liksom går igjen nedover gjennem hele billedet . . . Jeg mener at det liksom . . . liksom . . . Ser hen på ham: Sitter du og ler av mig?

INGE

smilende

Ja.

SONJA

Fy!

INGE

Du har ingen forstand på maleri.

SONJA

Du er slem.

INGE

Nei. Snild.

SONJA

Ja, det er du igrunden. — Igår syntes du da billedet var godt?

INGE

Igår ja. Ikke idag. Hen til hende, betragter billedet. Det er

ikke rigtig godt som portræt heller. Du virker for . . . *ja:* for moden. Det opdaget jeg da du spilte piano. Lægger armen om hende.

SONJA

Da jeg spilte så uoplevet?

INGE

nikker; ser på hende:

Men du er en snurrig blanding. Næsten backfisch. Og fuld av voksne ting . . . Peker på hendes pande og bryst: Der . . . og der. Du har liksom enslags . . . gratis erfaring. Eller du gjetter dig frem.

Kysser hende; ophold; han ser granskende på hende:

Hvem har lært dig å kysse sån?

SONJA

Hvordan sån?

INGE

Du kysser som en elskerinde.

SONJA

Gjør jeg? Smiler. — Nei, det har vel ingen lært mig.

INGE

Du lyver, Sonja. Men kom og drik et glas likør allikevel.

De sætter sig; ophold.

SONJA

Idag fik jeg brev fra mor.

INGE

Nå?

SONJA

Hun føler sig ikke riktig frisk, sier hun. Hun vil vist gjerne jeg skal komme hjem snart.

INGE

Så?

SONJA

Ja, det står mellem linjene. — Men endnu har jeg ikke lært godt nok fransk til å reise hjem, har jeg vel?

INGE

Nei, det er smått med fransken.

SONJA

Jeg blir her så længe du blir. Før du reiser hjem blir jeg ikke perfekt i fransk.

INGE

Men din mor er jo syk, sier du.

SONJA

Å, det er vel ikke så alvorlig. Hun føler sig vel bare litt ensom, tænker jeg.

INGE

Ja-ja, stakkar . . .

SONJA

ser på ham

Det høres som du helst *vilde* jeg skulde reise.

INGE

ryster på hodet

Nei.

SONJA

Jeg elsker Paris, fordi du er her. Jeg blev egentlig litt skuffet til å begynde med. Men nu syns jeg alting er deilig. Ophold. — Hvor længe har egentlig *du* tænkt å bli her?

INGE

Å, jeg vet ikke . . . etpar måneder. Kanske et halvt år, kanske længer.

SONJA

Får du aldrig brever hjemmefra, du?

INGE

Jo, ofte.

SONJA

Du snakker aldrig om det.

INGE

litt brydd

Nei, hvorfor skulde jeg det? Overgang: Si mig, Sonja, vet din mor noe om at du er sammen med mig?

SONJA

Jeg vet ikke. Kanske har hun hørt noe. Hun ber mig være forsigtig . . . Med et eget smil: Som om du var farlig!

INGE

vender sig fra hende.

SONJA

mykt

Omforladelse, Inge.

INGE

reiser sig, urolig

Å, Sonja . . .! Fra hende.

SONJA

Hvad er det?

INGE

Ingenting. Ingenting. Hurtig hen til hende, kysser hende.

SONJA

efter et ophold

Elskerinde, sa du . . . Elskerinde? Nei. Ikke din engang.

INGE

Nei.

SONJA

sterkt

Ikke din engang, sier jeg.

INGE

smilende

Ja, jeg hører det.

SONJA

For du vil ikke.

INGE

Vil . . . vil?

SONJA

høitidelig

Du vil, men du behersker dig. Du kjender dit ansvar.

INGE

ser på hende, mysende:

Jeg tror næsten du har ret: det er vist litt komisk.

SONJA

Er du glad i mig?

INGE

Det vet du.

SONJA

Elsker du mig?

INGE

Er du så nøie på gradene?

SONJA

Svar: elsker du mig?

INGE

Jeg . . . tror det.

SONJA

Kjend efter.

INGE

Skal jeg kjende efter?

SONJA

Ja. — Har du noengang drømt at du kunde fly? Svæve? Det er en deilig drøm. *Sån* kjendes det.

INGE

betragter hende

Vet du hvad, Sonja? — Jeg kan høre at de ordene

ikke er dine. Du har dem fra en anden. Ophold. Har jeg ret?

SONJA

overveier; så nikker hun.

INGE

Fra hvem? — Hvem tænkte du på da du sa det?

SONJA

Jeg tænker bare på dig. Hvis jeg tænker på en anden, så er det liksom dig jeg tænker på allikevel.

INGE

helt hen til hende, bøier sig over hende:

Jeg længter efter dig, Sonja.

SONJA

lukker øinene

Ja . . .

INGE

fra hende

Men! Men! Men!

SONJA

Tre ganger men.

INGE

Ti ganger men! Sætter sig ved siden av hende. Sonja. Du er nitten år. Jeg er fireogtredve.

SONJA

Femten års forskjel.

INGE

Når du blir femogtyve og jeg førr, så blir det femten års forskjel. Nu er det meget mere. — Ja, det er sandt: jeg længter efter dig, jeg elsker dig . . . ja, ja! Men du er ganske ung . . . og der kan hænde så meget . . . og jeg kunde bli skyld i at du blev ulykkelig og . . . ja, kanske kastet dig bort, gjorde noe dumt, noe som ikke var det rigtige *for dig*, mener jeg . . .

SONJA

ser forundret på ham.

INGE

enervert av hendes blik; hurtigere:

Det er ikke så farlig nu, ser du, sålænge ingenting er hændt. Men blev du min elskerinde, så vilde alting forandre sig. Og du vilde komme til å . . . å holde av mig på en ganske anden måte end nu . . .

SONJA

ganske jevnt

Kanske på en anden måte. Ikke mere.

INGE

Å, hvad vet du om det?

SONJA

som før

Jeg tror ikke jeg kan bli mere glad i dig end jeg er, Inge.

INGE

Jo, jo! — Og så jeg! *Jeg!*

SONJA

Tænker du på at du . . . er gift?

INGE

Ja, det også. Du må huske på at hun har vært min beste ven og kamerat i de vanskelige årene . . . Litt hysterisk: Ja, jeg har bedraget hende . . . Jeg vet at du vet det. Jeg har sveget og forfalsket. Jeg har efterlignet kjærligheten . . . skuffende, kan du tro! Men også *det* skræmmer mig. Er jeg sån at jeg har ret til å bli den første i dit liv?

SONJA

stille, oprørt

Så dumt og stygt du snakker. Dumt og stygt!

INGE

Ja, det er kanske både dumt og stygt. Jeg syns det næsten selv. Hurtig avbøtende: Og jeg vet hvad du vil si: at jeg ikke kan være stort for hende, når jeg er sån, opfører mig sån . . .

SONJA

med foragt

Jeg har slet ikke tænkt å si noe slikt.

INGE

jagende

Ja-ja, så tænker *jeg* det . . . og sier til mig selv: *Allikevel*, kanske det allikevel bjerger hende litt . . . det, at ingenting er avgjort . . . at det er mange og ikke *en* . . .

SONJA

Dette er vist ikke ærlig.

INGE

overrasket

Hvad er det som har gjort dig så klarsynt? — Ja, for

jeg merker det jo selv, jeg synes jeg står her og lyver. Fra hende. Men, men . . . livet sliter, ser du, og ofte blir vi fattigere jo længer vi lever . . . og nøisomme. For vi knækker jo ikke, som vi på forhånd tror, men bøies og bøies . . .

SONJA

Er det . . . hende du snakker om nu også?

INGE

Ja.

SONJA

Jeg syns det er lompent.

INGE

Lompent?

SONJA

Ja, jeg kan ikke like at du sier dette til mig.

INGE

blir stående et øieblik, litt forvildet. Nærmere:

Jeg mener jo bare, Sonja, at det ikke er med dig som med alle de andre. Tok jeg dig, så tror jeg ikke jeg kunde slippe dig mere, aldrig mere . . .

Fra hende; så hurtig tilbake:

Men jeg vil ikke andet, vil ikke andet! Strækker hænderne ut som for å gripe hende, men trækker dem fort tilbake: Men jeg vet hvad selvforagt vil si! . . . Ja, jeg hører at jeg snakker forvirret og motsier mig selv hele tiden. Men det er en eneste fortvilet floke alt sammen!

SONJA

har reist sig

Du vil reise fra mig! Jeg ser det på dig, jeg hører det på alt du sier! Du vil reise fra mig!

INGE

smertelig

Å, Sonja, jeg vet jo ikke hvad jeg vil!

SONJA

i utbrudd:

Du må ikke reise! Klynger sig til ham: Må ikke, må ikke, må ikke! Hører du, Inge, du må ikke reise fra mig! Ikke nu, å nei, ikke på en stund ihvertfald! Reiste du nu, så tror jeg det vilde gå rent galt med mig . . .

INGE

knuger hende

Sonja . . .

SONJA

næsten uten pust

Ta mig Inge. Jeg vil være din. Bare din! Bare din! Bare din!

III

Sonja, 20 år. Inge, 35 år. Gustav, 26 år.

Atelieret, et halvt år senere.
Formiddag. Inge maler, Sonja sitter model.

SONJA

Kommer modellen idag?

INGE

hører ikke, arbeider videre; derpå:

Hvad sa du, Sonja?

SONJA

Jeg spurte om modellen kommer idag.

INGE

Nei, jeg har avbestilt hende.

SONJA

Hvorfor det?

INGE

Kjære, fortalte jeg dig ikke at han kommer her, han der . . . Irritert: Hvad heter han nu? . . . din ven, forretningsmanden . . . Grabow?

SONJA

Garbo. Gustav Garbo.

INGE

Ja! Jeg traf ham igår. Han slog stort på, vilde absolut kjøpe et billede av mig. Det er dyrt, sa jeg. Allright, sa han, han sier altid allright. Allright, svarte jeg, kom op på atelieret imorgen klokken to.

SONJA

To? Ser på sit armbåndsur. Da har vi ham her om et kvarter.

INGE

Uf, tror du han er præsis også?

SONJA

leende

Sikkert. — Kan jeg ikke slippe nu snart, armene mine sover.

INGE

Jo, straks . . .

Ophold.

SONJA

Klokken to, det passer godt. Så går jeg og prøver den nye kjolen min imens.

INGE

halvt åndsfraværende

Skal du ha en ny kjole nu igjen —

SONJA

Ja, jeg må ha mange kjoler. En for hvert humør.

INGE

Da må du ha et stort utvalg i humører.

SONJA

Ja, og større blir det for hver dag. Det er din skyld.

INGE

Hvadslags humør er den nye kjolen til da?

SONJA

stadig i en let tone

Den er . . . alvorlig. Længselsfuld.

INGE

Det er et nyt humør det, altså.

SONJA

nikker

Avskedshumør. Nu du skal reise.

INGE

Løft litt på venstre skulder, er du snil . . . sån ja!

Ophold.

SONJA

Min ven, sa du. Han er da ikke min ven mere end din.

INGE

maler, hører ikke.

SONJA

Grabow! Ler. — Hjemme traf jeg ham ofte . . . på baller og sån. Da syntes jeg han var svært flot og morsom og stilfuld . . . engelsk liksom. Verdens-

mand formelig. Ler. Det var før jeg kjendte dig. Du har ødelagt mig. Nu syns jeg ingen er no — undtagen du og etpar av dine venner.

INGE

går etpar skridt tilbake, betragter billedet, ryster på hodet.

Nei. Nei.

SONJA

Kan jeg slippe nu?

INGE

Ja, kjære. Betragter stadig billedet: Nei, det er ikke godt.

SONJA

reiser sig, strækker sig

Har du ikke fåt det til denne gangen heller? Hen foran billedet.

INGE

Nei . . . Det er noe som mangler . . . eller kanske noe for meget . . .

SONJA

Det er det fjerde billedet du maler av mig. Hvad kommer det av at du aldrig syns du får det til?

INGE

Vet ikke. Som maleri er det ikke dårlig . . . Men det er ikke *akkurat dig*. Sætter sig. Jeg undrès på om det kan komme av at jeg, når jeg maler dig, ikke nøier mig med å se . . . men også fantaserer?

SONJA

Hvordan?

INGE

At jeg ikke maler dig slik som du er, men slik som jeg . . . forestiller mig at du er . . . når jeg *ikke* ser dig. Slik som du er for mit indre syn.

SONJA

Er der forskjel på det?

INGE

Ja, jeg tror det.

SONJA

Du vil altså egentlig helst ha mig anderledes?

INGE

Nei. Det er ikke det. Men jeg *kan* kanske ikke se dig som du er.

SONJA

leker med hans hår

Er det dette med at kjærlighet gjør blind?

INGE

Du skal se det er det!

SONJA

Husker du den dagen du malte det første billedet av mig?

INGE

Ja . . . Tar hendes hånd. Den natten husker jeg, Sonja;

SONJA

Det er snart et halvt år siden nu.

INGE

Snart et halvt år, ja.

SONJA

Har vi det ikke godt, synes du?

INGE

Jo, vi har det godt. For hver dag elsker jeg dig høiere . . . inderligere. For hver dag, for hver nat, opdager jeg noe nyt hos dig . . . opdager jeg hele dig, krop og sjæl. For hver dag blir du deiligere, rikere, gavmildere.

SONJA

Synes du jeg har forandret mig meget . . . siden dengang?

INGE

Ja. Dengang var du en liten pike. Nu er du kvinde, kvinden for mig. Min kvinde. Men ung, like ung.

SONJA

Et halvt år ældre.

INGE

Like ung. Og jeg er mange år yngre. — — Dengang var du urolig, travl, opspilt. Du snakket meget og undertiden frygtelig fort . . . om dit og dat, kunst og litteratur og teater . . . og ofte avbrøt du dig selv for å rette på det du hadde sagt, forbedre det, gjøre det voksnere og finere . . . Nu er du likevegtig, smilende, tryg og myk. Du var en morsom liten pike og blev på noen uker en fuldkommen elskerinde. Der er noe . . . ja: noe *svalende* i dit væsen, som gjør at jeg helst vil lukke øinene og bare være i samme luften som du. Lukker øinene: I døende skumringslys . . . grønt, violet

disiggrønt . . . Sterkere: Hadde jeg kræfter til det, vilde jeg stanse tiden, stanse solen og jorden, så dette kunde vare evig . . . Så jeg kunde glemme alt, glemme mig selv og alt undtagen dig.

SONJA

Er det så meget du gjerne vil glemme, Inge —.

INGE

reiser sig, urolig

Om det bare altsammen var ordnet og vel over, så vi ikke behøvet å tænke på andre end os selv!

SONJA

Jeg tænker ikke på andre.

INGE

med et smil

Nei, *du* . . .

SONJA

Må du absolut reise hjem?

INGE

La os ikke snakke mere om det, er du snil. Jeg må reise.

SONJA

Jeg reiste ikke . . . da mor døde.

INGE

Jeg bad dig ikke om å la være. Jeg sa jeg syntes du burde reise hjem.

SONJA

Ja, det sa du. Og endda reiste jeg ikke.

INGE

Du er uretfærdig, Sonja.

SONJA

Jeg hadde en frygtelig samvittighet. Og endda reiste jeg ikke.

INGE

litt utålmodig

Det er ikke for min fornøielses skyld jeg reiser.

SONJA

Men . . . kunde du ikke skrive?

INGE

Nei, har jeg jo sagt. Jeg kan ikke skrive. Jeg vilde føle mig som en stymper og en slubbert, hvis jeg skrev og ikke selv indfandt mig og gjorde op på skikkelig vis. Og hun har ikke fortjent det av mig. Hun er et storartet menneske.

SONJA

Storartet menneske. Sikkert.

INGE

sterkt irritert

Du skal ikke gjøre nar av det. Det har du ingen ret til.

SONJA

Ikke vær så sint fordi du kom til å bruke det uttrykket.

INGE

forbløffet

Du hører godt, merker jeg.

SONJA

Jeg er ikke noe storartet menneske.

INGE

Du . . . Du har altid vært sorgløs og ubekymret. På alle måter. Du vet ikke hvor vanskelig det kan være.

SONJA

Men nu lærer jeg nok snart hvor vanskelig det kan være.

INGE

i sit

. . . Og desuten er der mange ting som må arrangeres. En skilsmisse er ikke bare å si adjø, færdig med det. Det må du forstå.

SONJA

hen til ham, litt forlegen:

Du Inge . . .

INGE

M-m?

SONJA

Har du bruk for penger?

INGE

forundret

Om jeg har bruk for penger?

SONJA

Ja, til dette mener jeg . . . For så kan du få av mig. Så mange du vil.

INGE

Tøv.

SONJA

Det er sandt. Jeg fik nylig brev fra advokaten med opgjør og det hele. Jeg er rik, Inge.

INGE

Jeg vet det.

SONJA

med et litt trist smil

Godt parti. Er du ikke glad for det?

INGE

Nei. Jeg tjener tilstrækkelig penger selv. Jeg ønsker du var lut fattig.

SONJA

Hvorfor det?

INGE

Å . . . av mange blandede grunde.

SONJA

med et suk

Ja-ja . . . Sætter sig, langt fra ham.

Ophold.

SONJA

Det er altså i næste uke du reiser?

INGE

Ja. Såsnart jeg får ordnet mig med kunsthandleren her.

SONJA

ængstelig, prøvende

Kan jeg ikke reise med, Inge?

INGE

sætter sig, opgit

SONJA

Ja, jeg vet jeg har spurt om det før.

INGE

Ja.

SONJA

Men nu spør jeg igjen.

INGE

Jeg kan ikke forby dig å reise hjem. Men jeg ber dig bli her og vente på mig. Det blir jo ikke så længe. En måned kanske, høist to.

SONJA

To måneder!

INGE

Du må forstå hvordan jeg føler dette. Jeg reiser hjem for å skilles. Da synes jeg ikke du skal bli med. Både for din skyld og for hendes.

SONJA

For hendes skyld?

INGE

Også for hendes skyld. Det er som du vilde late som hun ikke eksisterer.

SONJA

hårdt

For mig eksisterer hun ikke. Uten som en hindring.

INGE

Du oprører mig undertiden, Sonja.

SONJA

Det kan godt være.

INGE

med et suk

Ja-ja! — Jeg ber dig altså om å bli her og vente på mig.

SONJA

Så blir jeg her.

INGE

— Og venter på mig.

SONJA

ser på ham, liksom åndsfraværende; så nikker hun:

— Og venter på dig.

INGE

Så snakker vi ikke mere om det.

SONJA

Nei, så snakker vi ikke mere om det.

Langt ophold.

SONJA

reiser sig pludselig

Inge, jeg tror det kommer til å hænde noe!

INGE

Hvad mener du? Hvad skulde hænde?

SONJA

Jeg vet ikke . . . men jeg tror at når du nu reiser, så er det forbi . . . eller om det ikke er forbi, så blir alting anderledes . . . Det blir aldrig mere som nu.

Det kommer til å hænde noe . . . jeg synes jeg kan kjende det på mig, at det kommer til å hænde noe.

INGE

Hvad er nu dette for indfald, Sonja.

SONJA

ser en stund på ham, ufravendt, granskende; derpå ganske tørt:

Nei, det er sandt, vi skulde ikke snakke mere om det. Sætter sig.

Ophold.

INGE

reiser sig

Nei, jeg får vel se å få på mig noen ordentlige klær.

SONJA

Ja, du ser fæl ut. Du griser så rædsomt når du maler.

INGE

ser nedover sig

Jeg gjør kanske det. Ut i bakgrunden.

Ophold. Det ringer. Sonja ut tilvenstre. Samtale utenfor. Sonja og Gustav ind.

GUSTAV

. . . Jo tak, udmærket. Alt iorden. Det er sandelig længe siden sist vi . . . Ser sig om: Er ikke mesteren tilstede?

SONJA

Han kommer straks.

GUSTAV

Er det tillatt å tænde en cigaret? Tak. Tænder. Nydelig kjole, den der. Det var pussig at jeg skulde træffe Dem her.

SONJA

Jeg har sittet model for Inge.

GUSTAV

i en gutteagtig tone, ikke støtende:

Akt, hvad?

SONJA

Nei; i denne nydelige kjolen.

GUSTAV

foran staffeliet

Ypperlig billede!

SONJA

Inge sier det er mislykket.

GUSTAV

Så?

SONJA

Ja, som portræt.

GUSTAV

betragter billedet og Sonja

Ja . . . det er kanske noe som ikke stemmer . . . Han har kanske ikke rigtig fåt til den lille pikante buelinjen fra øret til halsen . . .

SONJA

ler

Jeg tror ikke det er det Inge mener.

GUSTAV

likeglad

Det kan godt være. Derfor kan vel jeg mene det.

Billedet er nydelig, men jeg foretrækker modellen. Hen til hende: Hvorfor set jeg Dem aldrig mere, Sonja? Tar hendes arm, ledig og selvfølgelig.

SONJA
trækker på skuldrene.

GUSTAV
Forleden søkte jeg Dem på Deres hotel, men da var De flyttet.

SONJA
Jeg bor her nu — har bodd her længe. Det vet De meget godt, og det er taktløst å late som De ikke vet det.

GUSTAV
leende
De mener man kan være så diskret at det virker motsat? Påfaldende diskret?

SONJA
ler også
Jaha, det mener jeg.

GUSTAV
De bor her, allright. — Men for det?

SONJA
løsner rolig sin arm, sætter sig.

GUSTAV
Nå. — Altså ikke.

SONJA
nikker
Altså ikke.

INGE
ind, omklædt.
Godmorn. De er præcis.

GUSTAV
Altid præcis. Trykker hans hånd.

INGE
En drink? Vermouth?

GUSTAV
Tak.

SONJA
Jeg skal hente. Ut i bakgrunden.

GUSTAV
står og ser efter hende
Død og pine.

INGE
Hvadbehager?

GUSTAV
Død og pine, sa jeg. Charmant. First class.

INGE
formelt
Vil De ikke sitte ned?

GUSTAV
Tak. Går hen foran staffeliet. Glimrende.

INGE
Vil De ikke sitte ned?

GUSTAV

Tak. Betragter billedet, småplysrrer. Jaha! Halvt for sig selv: Det blir mange kapitler i den boken.

INGE

skarpt

Hvad mener De med det?

GUSTAV

litt forbauset over hans tone

Nei . . . ingenting.

Ophold.

Vil De sælge dette billedet?

INGE

Det billedet er ikke færdig. Tar det ned av staffeliet og stiller det ind mot væggen.

GUSTAV

Allright . . .

SONJA

ind med vermouth og glasser. Skjænker.

Værsgod.

GUSTAV

Tak. Drikket med hende.

Taushet. Sonja ser forundret fra den ene til den anden.

GUSTAV

Ja . . . kanske De vilde være så elskværdig å vise mig noen av Deres billeder?

INGE

formelt

Det viser sig at jeg ikke har noen billeder tilsalgs for

øieblikket. Jeg beklager at jeg har brydd Dem til ingen nytte.

GUSTAV

Å, kjære . . . det er allright.

Ophold. Han reiser sig.

Ja, så har jeg vel egentlig ikke mere å gjøre her . . .

INGE

Vil De ikke ha et glas til? Vil skjænke.

GUSTAV

Nei tak. Jeg må nok avsted. Bukker for Sonja. På gjensyn.

SONJA

På gjensyn.

Gustav ut tilvenstre. Inge følger ham og kommer straks efter tilbake.

SONJA

Hvad var dette for noe?

INGE

Jeg likte ham ikke.

SONJA

Du er virkelig urimelig, Inge. Nu har du naturligvis fornærmet ham.

INGE

Ja, skulde det gjøre noe?

SONJA

Jeg skjønner bare ikke hvad det skal være godt for.

INGE

Han sa noe. Han stod der foran billedet av dig, og så sa han: Det blir mange kapitler i den boken.

SONJA

efter et ophold

Hvad mente han med det?

INGE

Det forstår du nok.

SONJA

Men . . . hvad kan det gjøre dig?

INGE

ser på hende

Du brukte for en stund siden den gamle talemåten at kjærlighet gjør blind. For spøk. Men kanske der er noe i det.

SONJA

Hvordan mener du?

INGE

Kanske *han* ser bedre end jeg.

Ophold.

SONJA

Mange kapitler . . . Mente han at jeg . . . Hvad mente han, Inge?

INGE

bare ser på hende.

SONJA

fængslet

Mente han at jeg skulde komme til å . . . å kjende mange mænd?

INGE

Jeg står her og ser på dig. Jeg hører stemmen din og jeg ser øinene dine. Jeg begynder å bli ræd.

SONJA
uvilkårlig

For ham?

INGE
heftig

Nei!

SONJA

Men . . . men . . .

INGE

Føler du dig ikke det minste . . . ubehagelig berørt av det han sa?

SONJA

Nei. Hvorfor det?

INGE

Nei, hvorfor det? Ophold. Men det interesserer dig. Det pirrer din nysgjerrighet.

SONJA

Å . . . Det er jo altid litt pussig å høre hvordan folk opfatter en.

INGE

Hvordan *mænd* opfatter en.

SONJA
utålmodig

Jaja . . . hvordan *mænd* opfatter en da. Puster ut. — Nei, jeg får gå og prøve den kjolen jeg. Mot venstre.

INGE

Ikke gå, Sonja!

SONJA

stanser.

INGE

hen til hende

Vi reiser sammen. Jo, jo. Om en uke, om noen dager. Straks om du vil. — Selvfølgelig reiser vi sammen.

SONJA

Nei, Inge, det gjør vi ikke.

INGE

forbløffet

Du vil ikke?

SONJA

Nei.

INGE

Pludselig vil du ikke?

SONJA

Nei, pludselig vil jeg ikke.

INGE

betragter hende ufravendt

Forbi, sa du . . .? Du hadde en følelse av at hvis jeg reiste nu, så var det forbi . . .?

SONJA

Det var jo bare sånt et indfald, vet du.

INGE

Du syntes du kunde kjende på dig at det kommer til å hænde noe . . .?

SONJA

Der kan jo altid hænde noe.

Ophold; de står og ser på hverandre.

INGE

endelig

Jeg reiser ikke. Jeg gjør som du foreslog og skriver.

SONJA

Nei. Du reiser. Erindrende: Hvad var det du sa? — Hvis du ikke reiste, så vilde du føle dig som en slubbert og en stymper, sa du.

INGE

Men jeg reiser ikke.

SONJA

Så reiser *jeg*.

INGE

Sonja . . .!

SONJA

Jeg bad for mig. Men du sa nei . . . fordi der var så mange andre ting som var så vigtige for dig. Nu vil du med en gang føie mig i alting . . . for din egen skyld! Det tar jeg ikke imot.

INGE

Hevner du dig, Sonja?

SONJA

Jeg bad for mig, jeg tigget . . . fordi jeg var ræd. Nu er *du* ræd, sier du.

INGE

Men du er ikke ræd længer?

SONJA

overveier

Jeg vet ikke . . . Nei, jeg kjender det ikke sån . . . nu længer. Du har liksom . . . *stagget* den følelsen i mig.

INGE

går fra hende, sætter sig.

SONJA

hen til ham, stryker ham let ovet håret

Er du bedrøvet nu?

INGE

svarer ikke først; derpå opflammende og meget intenst:

Om jeg reiser nu, så vil jeg være her hos dig allikevel. Du skal huske mig, bestandig skal du huske mig . . . og *alt* skal du huske, vore dager og vore nætter. Jeg vil leve her — *i dig!*

Reiser sig; i inspiration:

Denne stunden skal du huske. Ser du rummet her? Ser du solstrimen som falder skråt ind på portieren der borte, så det blir en lysende flæk i mønstret? Ser du bordet her med flasken og de tre glassene, de to tømte og det ene som jeg ikke drak av, ser du at duken er rød? Ser du denne stolen som jeg står her og holder i, ser du mig, ser du dig selv og hvordan vi står her mot hverandre? — Dette skal du huske . . . Tar hende, næsten voldelig, i sine armer. . . . Og dette skal du huske. Du skal huske at jeg står her og sier at du aldrig skal glemme det . . . og netop fordi jeg sier det, *kan* du ikke glemme det. Jeg skal gå igjen i dine tanker og drømme . . . bestandig, hvad som end hænder. Skal andre mænd

eie dig, så skal jeg allikevel være hos dig . . . Og i de hemmeligste stunder, i de stunder da to er mest alene, i rusen når den er dypest . . . da er det *mit* navn du skal hviske . . .!

SONJA

river sig forfærdet løs, skriker

Nei!

INGE

Jo!

Ophold. De står ubevægelige og stirrer på hverandre.

INGE

med besvær

Vil du vente på mig, Sonja?

SONJA

dirrende

Jeg . . . har jo . . . lovet dig det.

INGE

griper begge hendes hænder, synker på knæ, dækker sit ansigt med hendes hænder.

IV

Sonja, 20 år. Gustav, 26 år. Inge, 35 år.

Et hotelværelse, tre måneder senere.
Eftermiddag. Sonja sitter ved kaminen og varmer sine hænder ved ilden. Gustav står ved vinduet og ser ut.

GUSTAV

Nu er det gått to likfølger forbi på ti minutter. Ganske små. Bare arvingene. De mindre interesserte er ikke oplagt til å følge sine kjære til graven i dette evindelige regnveiret. Heroppefra ser en bare paraplyene. To, fire, seks, otte, ti . . . seksten paraplyer. Med arvinger under. Det må være fugtig nedi kisten hos kadaveret også.

Ophold.

Silregn, plaskregn, øsregn, duschregn. Når det ikke er silregn, så er det plaskregn. Når det ikke er øsregn, så er det duschregn. Det er jo altid en avveksling.

Driver omkring i værelset, stanser hos Sonja.

Gruer du så forfærdelig?

SONJA

Ja.

GUSTAV

Stakkars liten.

SONJA

gjør en uvillig bevægelse

GUSTAV

Liker du ikke at jeg sier stakkars liten.

SONJA

rækker en hånd ut

Gi mig telegrammet, er du snil.

GUSTAV

henter telegrammet

Nu har du læst det telegrammet tyve ganger. Gir hende telegrammet. Jeg kan det utenat: «Ankommer torsdag Gare du Nord 5,30. Møt stationen eller vent mig hotellet. Inge».

SONJA

ser på sit ur

Ja, nu er den akkurat halv seks. Toget kommer ind på stationen i dette øieblik. I dette øieblik.

GUSTAV

irritabel

Hvis det ikke er forsinket ja.

SONJA

åndsfraværende, læser telegrammet

Hvis det ikke er forsinket ja . . .

GUSTAV

Hvorfor skrev du ikke! Så hadde du spart dig dette.

SONJA

Jeg forsøkte å skrive. Jeg har skrevet mange brever, men jeg kunde ikke få til å sende noen av dem. Jeg syntes de lød falsk allesammen . . . på den ene eller på den andre måten. Ophold. Så trodde jeg jo også at det endnu var god tid . . . Indtil dette telegrammet kom.

GUSTAV

Si mig . . . tror du ikke det har forekommet ham påfaldende at du nu i flere uker ikke har svart på hans brever?

SONJA

Jo, naturligvis.

GUSTAV

Jeg tænker mig at det er grunden til at han har påskyndet reisen.

SONJA

Det kan godt være.

GUSTAV

Men det medfører på den anden side en fordel for dig.

SONJA

Hvordan?

GUSTAV

Hans mistanke er vakt. Han er til en viss grad forberedt.

SONJA

Å, nei, nei . . . Hvad hjælper desuten det?

Ser på sit ur

Du må gå nu, Gustav. Han kan være her hvert øieblik.

GUSTAV

Han blir vel meldt fra receptionen. Så er det tidsnok for mig å trække mig tilbake.

Ophold; han står og tygger på cigaren.

Jeg er forresten ikke så sikker på at jeg *bør* trække mig tilbake.

SONJA
fort

Hvad mener du?

GUSTAV

Ja, kanske det vilde løpe lettere av om han fandt os her sammen. Så slap du overflødige forklaringer. Vi er jo dannede mennesker, både han og jeg, så man risikerte vel ingen stormende optrin.

SONJA

Selvfølgelig skal du gå. Jeg må jo snakke med ham.

GUSTAV
utilfreds

Allright. Som du vil.

Ophold.

Hvad vil du si til ham?

SONJA
forbauset

Hvad jeg vil si? — Jeg må si alting akkurat som det er, naturligvis.

GUSTAV

Ja . . .

SONJA

Det er forfærdelig. Forfærdelig.

GUSTAV
utålmodig

Så, så. Gjør det nu ikke værre end det er.

SONJA
hører ikke

Han aner ingenting. Han har skilt sig fra sin kone,

solgt sit hus, tat avsked med sine barn . . . for min skyld! Og så . . . og *så* . . .!

GUSTAV

sætter sig hos hende.

Hør nu her, Sonja. Når han har skilt sig, så er det antagelig først og fremst for din skyld. Vi går ut fra det. Du er anledningen, og hadde ikke du vært, så hadde han kanske ikke skilt sig. Vedtat. Men det er ikke derfor sikkert at det har kostet ham så meget. Kanske han simpelthen er glad til — i alle fald.

SONJA

heftig

Du skal ikke si sånt!

Ophold; halvt åndsfraværende:

Hun er desuten et storartet menneske . . .

GUSTAV

Det er hun vist.

SONJA

Du får ikke lov til å gjøre nar av det!

GUSTAV

halvt muntert

Jeg får snart ikke lov til noenting mere.

SONJA

hører ikke, ser på sit ut

Syv over halv seks . . .

Og hvorfor skal jeg gjøre hende ulykkelig? Til ingen nytte, til ingen nytte! Jeg vilde vist ikke *tænkt* på det en gang, hvis jeg endnu . . . Men nu!

GUSTAV

Herregud, det ordner sig vel. Alting ordner sig.

SONJA

Som om det var noen trøst! — Forstår du slet ikke hvor frygtelig dette er?

GUSTAV

utålmodig

Du kan ikke vente at jeg skal ta hans sorger særlig tungt.

SONJA

opmerksom

Du synes kanske ikke han eksisterer for dig?

GUSTAV

Jeg synes tvert imot at han eksisterer litt for sterkt — i dine tanker. Og ikke bare nu.

Reiser sig, gåt hen til vinduet; ophold.

Silregn, plaskregn, øsregn, duschregn . . .

SONJA

Å, herregud, si nu ikke det flere ganger!

GUSTAV

bråsnur

Irriterer jeg dig?

SONJA

ubehersket

Ja, ja!

GUSTAV

hen til hende, sætter sig hos hende; ganske jevnt:

Er du lei av mig, Sonja?

SONJA

Hvad mener du med det?

GUSTAV

Jeg mener nøiagtig hvad jeg sier. Er du lei av mig?

SONJA

tar hans hånd, lægger den mot sit kind.

Gustav. Tilgi mig hvis jeg har vært ekkel og urimelig.

GUSTAV

Ja, for du vet at isåfald . . . Jeg pukker naturligvis ikke på noen rettigheter . . .

SONJA

forundret

Rettigheter?

GUSTAV

irritert over sit eget uttryk

Ja, du skjønner hvad jeg mener.

SONJA

Nei.

GUSTAV

Jo, svar mig: er det ham allikevel?

SONJA

Hvad skal dette være godt for, Gustav?

GUSTAV

Du er jo aldeles som lammet siden du fik det telegrammet.

SONJA

Det er jo netop fordi jeg *ikke* er glad i ham.

GUSTAV

Du *sørger* altså over det.

SONJA

Jeg forstår ikke hvad du mener. Når jeg er glad i dig, hvordan kan jeg da sørge over at jeg ikke er glad i en anden?

GUSTAV

Nei, det kan så være . . .

Reiser sig med et suk;

Men vi snakker liksom fra hvert vort verdenshjørne . .

Går hen til vinduet igjen.

Det ringer på hustelefonen.

SONJA

farer sammen

Det er ham!

Tar mikrofonen.

Halloh . . . Vous dites? . . . Un moment . . .

Sænker mikrofonen.

GUSTAV

Ham?

SONJA

nikker

Gå nu, skynd dig!

I telefonen:

Oui . . . faites le monter.

GUSTAV

Jeg venter på dig i baren. Jeg kan trænge en opstiver mens dette står på.

SONJA

reiser sig

Ja, ja . . . men skynd dig. Han må ikke træffe dig her . . .

GUSTAV

I baren altså. Ut.

SONJA

blir stående et øieblik, anspændt, rådvild. Farer så hen foran speilet, betragter sit ansigt.

Det banker, og uten å avvente svar kommer Inge ind.

INGE

Endelig! Omfavner hende Sonja . . . Du *er* her, du lever, jeg har dig her i mine armer! Gud være lovet! Ånder dypt ut. Jeg har sittet i en eneste angst på toget, jeg visste jo ingenting, jeg indbildte mig alt mulig, jeg forestillet mig at du var syk, forulykket, død! Hvorfor skrev du ikke, Sonja? Pludselig kom der ikke flere brever . . . du har da vel fåt mine?

SONJA

stivnet

Ja.

INGE

Det er over fjorten dager siden jeg sist hørte fra dig. Du er litt blek, har du vært syk?

SONJA

Nei.

INGE

Men hvorfor skrev du ikke? Jeg blev rent desperat fordi jeg ingenting hørte fra dig, næsten litt forstyrret tilslut. Så holdt jeg det ikke ut længer, jeg pakket min koffert og reiste fra det hele. Hvorfor skrev du ikke? Liksom avbøtende; Eller kanske du *har* skrevet? Det hændte engang før at et av brevene dine blev forsinket, over en uke tror jeg.

SONJA

Nei, jeg . . . jeg . . .

INGE

avbryter fort, som om han frygtet svaret:

Som jeg har længtet efter dig! La mig få se på dig, om jeg kjender dig igjen . . . Jo, der er øinene, der er munden . . . Men hvor er smilet, Sonja? I gryende angst: Men nu har jeg dig igjen, nu slipper jeg dig aldrig mere, aldrig mere . . . Knuger hende.

SONJA

lar det ske, stivnet og motstandsløs.

Inge . . . jeg . . . jeg . . .

INGE

Du er så underlig, Sonja, så død i kroppen . . . Hvad er det?

SONJA

svarer ikke.

INGE

med besvær

Hvorfor skrev du ikke?

SONJA

Jeg . . . kunde ikke . . .

INGE

næsten uten stemme

Er det . . . noe iveien?

SONJA

nikker svakt.

INGE

Er det . . . noen anden?

SONJA

bøier hodet, blir stående slik.

INGE

puster tungt; så går han bortover mot vinduet, sætter sig; ler litt, uttrykksløst og klukkende.

Jaså . . . Jaså . . .

Reiser sig, ser ut gjennem vinduet;

Det regner . . .

Slik blir han stående en stund: endelig spør han, uten å vende sig og med lav stemme:

Hvem er det?

SONJA

har sat sig; svarer først ikke.

Jeg vilde så gjerne forsøke å forklare dig noe av dette . . .

INGE

skjærende

Det kan du spare dig.

Ophold.

Når hændte det?

SONJA

svarer ikke.

INGE

sterkere

Når hændte det?

SONJA

For . . . etpar uker siden.

INGE

Og fra da av holdt du altså op å skrive. Ja, det er jo ganske naturlig.

Driver målløst omkring i værelset, ser på møblene og tingene, finder tilslut en bok.

Jaså. Er *det* virkelig mulig.

SONJA

Hvad mener du?

INGE

peker på bokens omslag.

Her står det. Navnet.

SONJA

Jeg er så fortvilet over at jeg har gjort dig vondt, Inge . . . og jeg vilde så gjerne du skulde forstå . . .

INGE

ler pludselig, hårdt og tørt.

Han . . . *han!* — Sist jeg traff ham vilde han kjøpe et billede av mig. Det siste jeg malte av dig. Han fik det ikke. Så tok han modellen istedet. Det var et godt bytte, for billedet var det ikke stort ved.

SONJA

bønlig

Inge . . .!

INGE

Og husker du hvad han sa? Til mig, mens han stod der og myste på billedet?

SONJA

hurtig avbøtende

Ja, jeg husker det.

INGE

Får han ret, tror du?

SONJA

behersket

Når du ikke vil høre på mig, så nytter det jo ikke for mig å forsøke å forklare dig noenting. Men jeg vilde så gjerne du skulde forstå at . . . at han, at Gustav ikke er sån som du vist tror. Han ligner ikke dig, han er av en ganske anden sort . . . Men der er ikke noe tarvelig eller lompent ved ham.

INGE

ondt

Er det nok?

SONJA

Jeg har ikke sagt at det er nok. Der kan vel være mere.

INGE

med beregnet langsomhet

Din ven er mig likegyldig. Han er sikkert en i alle dele udmerket mand. Jeg kan bare ikke fatte hvad han har med dig å gjøre. Det er en mesalliance, og den oprører mig som noe . . . ja, noe næsten usømmelig! For i dig er der *race*. Og han er ikke din jevnbyrdige.

SONJA

tier først et øieblik.

Ja . . . jeg forstår at jeg har gjort dig ulykkelig. Så jeg synes næsten det er rimelig at du nu vil gjøre mig det vonde du kan.

INGE

Ulykkelig? Åja. Men det er ikke først og fremst ulykkelig jeg føler mig i dette øieblik. Jeg føler mig især komisk. Og vet du hvorfor?

SONJA

svarer ikke.

INGE

sætter sig.

Forelskede folk er ikke fuldt tilregnelige, vet du. De går og gjør sig alskens besynderlige indbildninger. Jeg for eksempel. Jeg gik der og var umådelig kry over at jeg var din — *utvalgte!* Jeg følte det som enslags hemmelig udmerkelse, jeg syntes det gjorde mig finere, bedre, betydeligere. Ja, for jeg indbildte mig jo at når du . . . hvad skal jeg kalde det? . . . hadde foretrukket mig, så måtte det bero på visse herlige egenskaper ved min person. Rene stormandsgalskap, forstår du. Nå, men så kommer der en vakker dag en ung mand og banker på døren. Døren til lønkammeret. En i alle dele udmerket mand, ikke påfaldende merkelig, kanske litt . . . ordinær. Men se, døren til lønkammeret, den åpner sig for ham.

Ophold.

Hvad så? Slikt har hændt før. Men det gir stof til eftertanke . . . for den anden part. Og nu, ser du, nu sitter jeg her og funderer på hvordan det egentlig hadde sig med alle de glansfulde egenskapene jeg pyntet mig med . . . pludselig meget sterkt: fordi *du* elsket mig! Atter behersket: Med et slag er jeg ganske kurert for min stormandsgalskap.

Reiser sig.

Ja . . . det kan være gavnlig for overmodige elskere å speile sig i sine heldigere rivaler.

SONJA

oprørt, men behersket

Har du mere gift?

INGE

næsten vildt

Ja, giften gror i mig nu . . . som en bacillekultur.

Sætter sig.

Jeg er rammet dypt, ser du. Ikke bare i hjertet, som det heter, men også i min forfængelighet.

SONJA

Er den dit ømmeste punkt?

INGE

litt rå i stemmen

Det er den vist hos noen hver av os. Der sitter nok vore allerfineste fornemmelser.

SONJA

fremdeles behersket

Så forstår jeg at det er der du forsøker å ramme mig også.

Ophold.

Jeg skjønner hvad du vil, Inge.

INGE

Hvad vil jeg da?

SONJA

Du vil skjæmme alting ut for mig . . . gjøre det usselt og latterlig. Og du regner godt. Næsten medfølende: Men vet du, Inge, at det allikevel ikke lykkes dig. Jeg er kanske ikke aldeles slik som du tror . . . Er du sikker på du kjender mig så nøie, Inge?

INGE

ubehersket

Nei, jeg tok kanske feil av dig. Men nu synes jeg nok jeg begynder å lære dig nokså godt å kjende.

SONJA

trist og forundret

Er det dig som sier slikt? Jeg synes du har forandret dig . . .

Med pludselig overgang, sikker og hevngjerrig:

Men jeg forandrer mig vist jeg også. Jeg synes jeg med en gang blir mange år ældre . . . og jeg begynder å regne, akkurat som du. Jeg kan fortælle dig en ting som kanske svir litt i den ømme forfængeligheten din: jo længere jeg sitter her og hører på dig, desto finere og ridderligere synes jeg *han* blir.

INGE

indædt

Så har jeg jo gjort dig en tjeneste da.

SONJA

Jeg trængte den ikke.

INGE

Jeg må næsten le. Pludselig er det mig som er synderen.

SONJA

Det burde vært mig, mener du. — Ja, kanske. Jeg vet ikke. Du reiste din vei, Inge.

INGE

Du *forlangte* tilslut at jeg skulde reise.

SONJA

næsten hånlig

Det var vel dig som skulde bestemme.

INGE

Hvad mener du?

SONJA

Jeg sætter at du allikevel ikke hadde reist . . .

INGE

Hvad da?

SONJA

Ja, da hadde vel alting vært anderledes nu.

INGE

ler bittert.

Kanske det. — Men du hadde altså ikke kræfter til å vente en sån evighet —.

SONJA

En måned, høist to, sa du. Nu er det snart tre.

INGE

besværet

Jeg har gang på gang forklart dig hvorfor jeg ikke kunde komme før.

SONJA

Ja, gang på gang. I hvert eneste brev. Hensyn og forpligtelser. Du er altid så fuld av hensyn og forpligtelser, du Inge. Og æresfølelse, ikke sandt? *Det* var ikke forfængelighet, var det vel?

INGE

halvt mot sin vilje, skamfuld over sine egne ord:

Din ven — han er kanske ikke så plaget av denslags forfængelighet?

SONJA

meget rolig

Nei, han er ikke det. Han er enklere han, ser du. Ikke så fin. Sterkere: Han er sund og grov og grådig, han!

Men du, du tænkte på alt andet og alle andre . . . *ved siden av!* Når det var meningen at du bare skulde tænke på dig selv og på mig!

INGE

Han gjorde ikke det?

SONJA

Nei. Han bare *tok*.

INGE

Og du lot dig ta.

SONJA

Ja.

INGE

Straks!

SONJA

Nei. Jeg stred imot, længe. — Dumt nok, synes jeg nu.

INGE

hæst

Stans nu, Sonja.

SONJA

Hvorfor det? Du har sat mig på glid. Giften gror, som du sa.

Ophold.

Men kanske var det ikke dumt. For kanske elsket jeg dig endnu dengang.

INGE

Kanske? — Vet du ikke det?

SONJA

Nu elsker jeg dig ikke, det vet jeg. Der er ingenting

igjen nu . . . ingenting! Men *når* det sluttet, det vet jeg ikke. Og det er din skyld, Inge.

INGE

Hvorfor er det min skyld?

SONJA

Skal jeg fortælle dig det også?

INGE

nølende

Ja . . . fortæl.

SONJA

Du husker nok det du sa den dagen, da Gustav netop hadde vært indom atelieret. Jeg skulde aldrig kunne glemme dig, sa du . . . Du skulde være der bestandig . . . Sænker stemmen: Det var *dit* navn jeg skulde hviske . . . Reiser sig. Husker du det, Inge?

INGE

med bortvendt ansigt

Ja.

SONJA

Det var som enslags besværgelse . . . og en spådom også.

INGE

Så dur jeg ikke stort som spåmand heller.

SONJA

smiler

Spådommen gik i opfyldelse, den.

INGE

stirrer på hende

Gik den i opfyldelse?

SONJA

Ja . . . men ikke aldeles som *du* vilde. For det var ikke bare av kjærlighet jeg aldrig kunde få dig ut av tankene. Det var en . . . ja: en *besættelse!* Og den varte længer end kjærligheten. Men det blandet sig, og derfor kan jeg ikke si når det var slut.

INGE

litt uklar i stemmen

Du mener vist at jeg dengang gjorde mig skyldig i en . . . Stanser.

SONJA

Jeg mener det, ja. Og jeg tror også det var det som var skyld i at du liksom døde så fort indi mig. For det var *vold*, Inge! Og jeg har undertiden hadet dig for det.

INGE

Sonja . . .!

SONJA

Men nu hader jeg dig ikke længer. For nu er jeg fri. Og vet du når jeg blev fri, fuldstændig fri?

INGE

åndeløs

Nei . . .?

SONJA

Nu. For et øieblik siden. Da du en gang til vilde øve vold mot mig. Da du vilde hevne dig og sætte vondt blod. Da kjendte jeg at du ikke længer hadde noen magt over mig.

Ophold.

INGE

reiser sig, litt usikker i bevægelsene.

Jeg kan vist gå nu. Vi har vel ikke mere å si hverandre.

SONJA

står og ser på ham; så bryter hun pludselig sammen, synker ned i stolen hun står ved og begraver ansigtet i hændene.

Ophold.

INGE

forundret og bevæget

Gråter du Sonja?

SONJA

løfter hodet

Nei. Men jeg kunde gjerne gråte . . . gråte over alt det vi nu har sagt til hverandre . . . Å, alting er hæslig, hæslig. Når jeg tænkte på dig, så syntes jeg allikevel jeg hadde noe, eiet noe . . . Nu har du dræpt det, myrdet det!

INGE

atter koldt og bittert

Men *du* har ikke myrdet noe for mig?

SONJA

reiser sig; meget sterkt:

Men jeg *lever*. Jeg trænger ingen ømme minder!

INGE

Det er stadig mig som er skyld i alt, hører jeg.

SONJA

Ja! For vet du hvad *du* gjorde? Sænker stemmen, næsten til en hvisken: Du lærte mig å elske, lærte mig kjærligheten. Og så lot du mig bli alene . . . med tomme armer, men hele gløden i kroppen!

INGE

Du skraper bunden nu.

SONJA

Ja, og da er det ikke så fint og nydelig alt det som kommer op kanske. Løfter hodet: Skjønt jeg vet ikke at det er noe å skamme sig over. Nærmere: Eller *vil* du kanske jeg skal skamme mig over det du lærte mig?

Endnu nærmere, fortrolig, næsten ømt.:

Kjender du mig igjen, Inge? Kjender du din lille Sonja igjen? Den lille tapre og hjælpeløse piken, som du likte så godt å beskytte og stelle for og ta ind til dig!

INGE

hadsk og uoverlagt

Det er merkelig at du ikke også bebreider mig at jeg forførte dig.

SONJA

stirrer uforstående på ham.

INGE

fortsættende

Men jeg må til mit forsvar si at det ikke var så let å undgå det.

SONJA

løfter uvilkårlig armene, som for å avbøte et slag.

Å nei . . . å nei . . .!

INGE

forfærdet over sine ord

Tilgi mig, Sonja . . . Hører du . . .!

SONJA

vender sig fra ham.

Du vilde gå, sa du.

INGE

roper

Jeg mente ikke dette, Sonja!

SONJA

vender sig brått mot ham.

Jeg *vilde*, ikke sandt, og jeg *sa* at jeg vilde! Jeg skammet mig ikke. Jeg gjorde ikke motstand og jeg lot ikke som om jeg var ræd . . . Å fy, fy, fy!

INGE

Dette er som et helvede . . . som vi var dømt til å pine hverandre med alt som er skjændig og nedværdigende . . .

SONJA

Ja . . . nu har vel *du* skrapt bunden.

INGE

svarer ikke først.

Jeg *er* på bunden, Sonja.

SONJA

med kolde og lysende øine

Ja, det er ikke jeg.

Ophold.

INGE

Farvel, Sonja.

SONJA

Farvel.

Han går.

V

Sonja, 23 år. Gustav, 29 år. Inge, 38 år.
Axel, 25 år.

Havestuen fra første scene. Tidlig vår. Mot aften. Verandadøren står åpen.

GUSTAV

ligger på en sofa og læser aviser.

SONJA

ind fra verandaen med en buket tulipaner.

Se!

GUSTAV

Nydelig!

SONJA

arrangerer blomstene i en vase

Ja, nu er alle tulipanene sprunget ut.

GUSTAV

sætter sig op

Men sæt dem ikke der på bordet, der er de bare iveien.

SONJA

Er de iveien?

GUSTAV

strækker sig

Ja, blomster er i det hele tat iveien i en stue. Men det er pent naturligvis.

SONJA

Jeg vil helst ha blomster i stuen året rundt.

GUSTAV

litt søvnig

Ja, det har du da også . . . sågodtsom.

SONJA

sætter sig

Apropos, du . . . Det er en ting jeg ofte har fundert på. Nu har vi bodd her i dette huset i over to år. Og i de to årene har det ikke hændt, ikke en eneste gang, at du har villet forandre på noenting.

GUSTAV

Jeg skjønner ikke hvorfor jeg skulde forandre på noenting.

SONJA

Alting står her nøiagtig som før, da mor og jeg bodde her.

GUSTAV

Kjære, jeg syntes jo bare det var storartet at det stod et sånt komplet hus fuldt færdig til å ta imot os. Så slap vi da *det* maset. Det er jo desuten så udmerket og praktisk som det er. Og smagfuldt desuten.

SONJA

Men . . . når du ikke har hat no med det å gjøre, så kan da ikke hver eneste ting være akkurat efter *din* smak?

GUSTAV

Hvorfor ikke det? — Når det først *er* smagfuldt.

SONJA

litt irritert

Har du virkelig aldrig hat lyst til å flytte på et skap eller et bord eller en stol —?

GUSTAV

Nei. Flytter man på *et* møbel, så må man flytte på de andre også. Og dermed har man det gående.

SONJA

Men for eksempel . . . Ser sig om i stuen, peker tilslut på væggen: for eksempel de fuglene i tapetet, svaler eller hvad det er . . . har aldrig de ærgret dig?

GUSTAV

Nei, svalene er fine de. Skjønt jeg aldrig noe andet sted har set lyseblå svaler.

SONJA

ler

Du er umulig. Jeg mener naturligvis om du aldrig har hat trang til å lage stuen om akkurat *for dig*.

GUSTAV

Nei. Jeg trives her. Stuen *er* for mig — slik som den er.

SONJA

Ja, det er altså det jeg syns er så rart.

GUSTAV

reiser sig

Ja, så får du i guds navn synes det da, Pus. Jeg tror rent ut sagt at det er umulig å finde på no mere å si om dette problem.

Tænder en cigar, sætter sig i en lænestol, læser litt i avisen.

Hvad er klokken tro? Ser på sit ur. Halv syv. Huff. Har en konferance klokken syv. Aldrig fred å få.

Blar i avisen, slænger den fra sig.

Det er sandt, du: Jeg traf vor ven fra Rom i formiddag, matematikeren, vet du —.

SONJA

Axel Gade?

GUSTAV

Han var litt formel, syns jeg, korrekt! Jeg bad ham besøke os. Det er merkelig at vi ikke har set no til ham før, han var kommet hjem for en måned siden, sa han.

SONJA

Ja, jeg vet det.

GUSTAV

Vet du det?

SONJA

Kjære, jeg har truffet Axel flere ganger siden han kom hjem.

GUSTAV

Det har du ikke sagt et ord om.

SONJA

Nei . . . jeg har kanske ikke det.

GUSTAV

Og han nævnte det heller ikke. Med gestus: Ha, Sonja, dette er mistænkelig!

SONJA

Ja, det må jeg si. Blir du ikke jalou?

GUSTAV

Om jeg blir? Othello er ingenting mot mig!

SONJA

smiler svakt

Du kan vist ikke bli jalou længer du —.

GUSTAV

Før kunde jeg, mener du? Nikker. Ja, dengang jeg merket at du stadig gik og tænkte på ham, maleren, som . . .

SONJA

avbrytende

La være, er du snil.

GUSTAV

Hvorfor det?

SONJA

Det plager mig litt.

GUSTAV

Allright. Så lar jeg være.

Damper på cigaren, lager røkringer, og følger dem interessert med øinene.

. . . Men det er igrunden komisk, du . . .

SONJA

Hvilket?

GUSTAV

. . . At jeg kunde ta så feil av dig. Fra begyndelsen, mener jeg. Jeg trodde jo rent ut sagt at du var en smule . . . en liten smule . . .

SONJA

Løs?

GUSTAV

Ja, rent ut sagt.

SONJA

nikker

Det har jeg altid visst.

GUSTAV

Har du altid visst det?

SONJA

citerer ertende

«Det blir mange kapitler i den boken».

GUSTAV

leende

Ja, der kan du se hvor jeg tok feil av dig. Du hadde rigtignok indiciene mot dig . . . allikevel kan jeg næsten ikke begripe det. Tænke sig til, min søte, trofaste kone.

SONJA

Huff!!

GUSTAV

forbløffet

Kjære . . . liker du ikke det?

SONJA

Nei.

GUSTAV

leende

Forlanger du at jeg skal være jalou?

SONJA

Ja, tænk, det tror jeg næsten jeg forlanger.

GUSTAV

Men det forlangende tror jeg nok ikke jeg kan imøtekomme, lille Pus. Jeg kjender dig for godt nu, ser du. Du *kan* simpelthen ikke lyve. Du er ikke engang koket. Du er jo likefrem avvisende overfor mandfolk som gjør kur til dig . . . i selskaper og sån. Næsten litt overflødig, syns jeg.

SONJA

Så?

GUSTAV

Ja, du virker undertiden næsten uvenlig. Og en uskyldig flirt er der jo ingen som lægger noen vegt på.

SONJA

Jeg bryr mig ikke om noen uskyldig flirt.

GUSTAV

Nei, selv det bryr du dig ikke om. Med spøkefuld høitidelighet: Du er kort sagt den sandfærdigste og mest trofaste kvinde som . . . ja, kort sagt!

SONJA

sterkt irritert

Jeg skjønner ikke hvad sandfærdighet og trofasthet har å gjøre med hverandre.

GUSTAV

Ikke det? Det var merkelig.

SONJA

Trofast, trofast . . . Hvad mener du egentlig med det ordet?

GUSTAV

leende

Hvad jeg mener med det ordet?

SONJA

Ikke le så dumt. — Det er vel mig selv jeg først og fremst må være tro mot.

GUSTAV

Du mener no sånt som at du må følge din natur, ikke sandt?

SONJA

No sånt, ja.

GUSTAV

Det er en meget farlig lære, min ven. Enslags følelsesanarkisme. Vor «natur» er en meget sammensat mekanisme, og gjør man den til enehersker, ender man med å gi efter for de flygtigste impulser og indskydelser.

SONJA

Ja, hvorfor skulde man ikke det?

GUSTAV

trækker på skuldrene

Nei, hvorfor ikke? Men det er ensbetydende med barbari.

SONJA

Så la det være barbari da.

GUSTAV

med et visst velbehag

Hele vort samfund . . . hele vor kultur beror på menneskenes evne til å *overvinde* sin natur, tæmme den, regulere den.

SONJA

Jeg blåser i hele vor kultur.

GUSTAV

smilende

Det stemmer. Kvinden er i dypet av sin sjæl antisocial og amoralsk.

SONJA

Hvor har du det fra? Det er sikkert no græsselig tøv.

Ophold.

Hvis jeg pludselig forelsket mig i . . . for eksempel i gartneren, som arbeider i haven nu . . . og han vilde ha mig . . . Ja, så vilde jeg naturligvis la ham få sin vilje, som dere kalder det . . . For det var jo da *min* vilje også. *Det* synes jeg er god moral. Jeg synes det vilde være . . . ja, ynkelig, om jeg *ikke* gjorde det.

GUSTAV

alvorlig

Ja, Sonja . . . hvis jeg trodde at du virkelig *mente* dette, så vilde jeg bli alvorlig ræd.

SONJA

reiser sig og går hen til verandadøren.

GUSTAV

slår over i sin vanlige muntre tone

Kikker du efter gartneren?

SONJA

vender sig brått

Ja, han er svært pen og ung, den gartneren. Og så tar han sig så godt ut i arbeidsklærne og med fuldt av jord på hændene.

GUSTAV

Ja, du er god du, Sonja. Er det nu gartneren jeg skal være jalou på. For en stund siden var det matematikeren. Det forekommer mig at vi synker i gradene.

SONJA

Så dumt du snakker.

GUSTAV

Jada, jada. Jeg tøver. Skal jeg kanske ikke få lov til å tøve litt heller, nu længer?

Reiser sig.

Men jeg skal si dig en ting, jeg, Sonja. Jeg vet meget godt hvad det kommer av at du ikke har fortalt mig, at du har truffet Axel Gade.

SONJA

Hvad kommer det av da?

GUSTAV

Det kommer simpelthen av at du har glemt det. Og at du har glemt det, det kommer av at du for tiden rent ut sagt går litt i ørska . . . ja, undskyld! Du har for lite å bestille, ser du, for meget ledig tid. Ja, du spiller litt, men det interesserer dig heller ikke no større. Følgen er at du med respekt å melde er blit en smule ugiddelig. Du vet ikke hvad du skal gjøre av dig.

SONJA

Nei, jeg vet ikke det.

GUSTAV

Men det er ikke bra det, Pus. Kunde du ikke forsøke å ta dig litt mere av huset — matlagningen og alt det? Bare for å ha noe å beskjæftige dig med, mener jeg.

SONJA

Nei. Jeg har forsøkt, men jeg går bare i veien. Jeg dur ikke til å være huslig.

GUSTAV

halvt adspredt

Du er ikke noe husdyr, mener du.

SONJA

nikker, kort og bestemt.

Nei, jeg er ikke det.

GUSTAV

livlig

Det har du forresten ret i. Nærmere. Og jeg vil ikke påstå at jeg er så misfornøiet akkurat med det. Lægger en arm om hende. Det er netop noe av det ekstraordinære ved dig det, ser du . . .

SONJA

hurtig

Må du ikke avsted til den konferancen nu, tror du?

GUSTAV

Jo, død og pine . . . Ser på sit ur. Det er sgu på høie tid også . . . vinker: Adjø sålænge. Vender sig i døren: Og hils gartneren! Ut.

SONJA

blir en stund stående, eftertænksom, utilfreds. Så går hun hen foran speilet og betragter nysgjerrig sit ansigt.

Det er begyndt å skumre.

INGE

ind fra verandaen

Godaften, Sonja.

SONJA

farer sammen, stirrer

Inge . . .!

INGE

Jeg gik her utenfor, på gaten. Jeg har gåt der længe. Jeg så din mand komme ut . . . så gik jeg ind her, gjennem haven.

SONJA

Hvad vil du mig?

INGE

Jeg må snakke med dig. Det er nødvendig for mig.

SONJA

Jeg synes dette er litt merkelig. I løpet av de to siste årene har du telefonert til mig noen ganger, og en gang har du skrevet. Og hver gang har jeg sagt at jeg helst ikke vilde træffe dig.

INGE

Ja. Derfor kommer jeg også på denne måten — haveveien.

SONJA

Bakveien.

INGE

Som du vil. Med etslags smil. Det er en pen bakvei.

Ophold.

SONJA

Jeg liker ikke å gjøre storartede ting. Derfor viser jeg dig ikke ut.

INGE

Tak. Vil du ikke også gjøre mig den tjeneste å sætte dig.

SONJA

sætter sig.

INGE

sætter sig like overfor hende.

Du ser strålende ut. Like deilig som du er i mine drømme.

SONJA

ubehagelig berørt

Det er vel ikke for å si mig det du er trængt ind her.

INGE

Du tar det konventionelt. Det skulde være overflødig — for dig. Smiler. Du er så forsvarsdygtig at du trygt kan møte mig på like fot.

SONJA

Hvad vil du mig?

INGE

tænker sig om; derpå:

Får jeg lov å fortælle?

SONJA

nikker.

INGE

. . . Mange ganger, mange ganger, har jeg utmalt mig dette møtet mellem os to . . . Og jeg har gjort mig op hvad jeg vilde si, laget sætningene færdige . . . Men nu vet jeg ikke hvor jeg skal begynde . . .

Tier en stund; derpå ganske rolig:

Jeg elsker dig. Jeg har elsket dig hele tiden, siden . . . ja, siden vi sist så hverandre . . . på dit hotel i Paris. Famlende: Men der er også andre ting . . . Det er mig om å gjøre å fortælle alting nøiagtig som det er, jeg må bruke denne stunden, nu da jeg endelig får snakke med dig. Det er ikke bare fordi jeg har savnet

dig så meget, at det var så vigtig for mig å træffe dig igjen, om bare en eneste gang . . . Sterkere: Sonja, jeg kan våkne om natten og ligge og vri mig i sengen time efter time . . . fordi jeg ikke kan la være å tænke på den dagen, den forfærdelige dagen på hotelværelset. Jeg husker alt så uhyggelig tydelig, hvad *du* sa og hvad *jeg* sa . . . Og jeg skammer mig, så det kjendes som jeg ligger naken i en maurtue.

SONJA

Over hvad?

INGE

Det vet du, Sonja. — Over at skuffelsen og skinsyken gjorde mig så nederdrægtig. Over at jeg forsøkte å . . . ja, å trække dig ned til mig . . . ved å gjøre det likså elendig for dig som det var blit for mig.

SONJA

Det lykkedes ikke.

INGE

Nei.

Med etslags smil:

Og det værste er at *det* kanske piner mig allerværst.

SONJA

At det ikke lykkedes?

INGE

Ja. — Det er vel så, tænker jeg, at det er let å bære et redelig nederlag, men forfærdelig vanskelig når en synes en har sat sin stolthet til med det samme. Fordi jeg brukte forgiftede våben kan jeg ikke tilgi mig selv at jeg tapte.

SONJA

smiler; litt trist:

Det var vist etpar av de sætningene du hadde laget færdig, Inge.

INGE

overrasket

Er der ingenting som undgår dig?

Ophold.

Der er også noe andet som piner mig . . . følelsen av det *ufuldbyrdede* i vort forhold . . . at det var forbi netop da det egentlig skulde begynde . . . at ingenting av det jeg hadde fantasert om, bygget op i tankene for os to, i de månedene da jeg trodde du bare sat og ventet på mig . . . at ingenting av alt det blev virkelighet. Det gir mig følelsen av noe . . . noe mishandlet og brutt, noe strålende som blev forsømt . . . Jeg sørger over det som om det var et menneske som var død, mig selv som var død!

Ophold.

SONJA

sørgmodig

Var det dette du vilde si mig.

INGE

Ja, dette og mere.

Sitter en stund med hodet støttet i hånden.

Et sted indi mig var du bestandig tilstede . . . bestandig! Men det kunde hænde at du liksom gjemte dig, sænket dig dypere ned i mig, så jeg ikke så dig så tydelig . . . Og det kunde vare nokså længe. Men så steg du frem igjen og var hos mig. Det kom ofte — ja, det kom vist altid gjennem noe jeg drømte. Jeg vet ikke om du kjender *det* . . . at en kan drømme slik at oplevelsen fra drømmen, eller kanske bare stemningen fra drømmen . . . at den behersker en i lang tid efter-

på . . . så en i dagevis, ukevis, går omkring i den samme drømmen og er som bedøvet av en hemmelig duft . . . Vi glemmer ikke så let som vi ofte tror. Når jeg trodde jeg næsten hadde glemt dig, så levet du op igjen i en slik drøm. Og da syntes jeg næsten jeg var lykkelig og rik, for du fyldte tomhetn i mig . .

Opblussende:

Sonja, undertiden er du tæt ved mig! Jeg ser dig, du er alvorlig og stille . . . jeg hører dig puste, og selv ånder jeg i duften av dit hår og din hud. Inat . . . inat tok jeg dit venstre bryst i mine hænder, det fyldte begge mine hænder som en rikdom jeg eiet og ikke *måtte* miste . . . og under banket hjertet dit, rolig, å så rolig . . .!

SONJA

bedrøvet

Slikt burde du vist ikke si til mig.

INGE

med sænket hode

Nei . . . Ser på hende: Men hvorfor ikke? Hvorfor ikke, Sonja?

SONJA

Hvorfor? Tænker; derpå litt forundret: Nei, det vet jeg igrunden ikke . . .

INGE

Nei, for det kan ikke krænke dig. For det er sandt. Det er det sandeste i mit liv. Du *er* i mit liv . . . *lever* i mit liv, kanske like sterkt, like levende som noe andet liv du lever . . .

Ophold.

Ja, sån er det. Men så er det jo allikevel bare skyggebilleder og drøm. Og tilslut blir en dødsens træt og liksom utslit i hjertet av å leve i et evig savn, en håbløs attrå. Og når jeg ikke orket mere, så begyndte jeg om

igjen på det bitre arbeidet med å glemme dig, slette dig ut, fornegte alt det jeg følte sterkest og finest . . . Det var som å gå i et bed og rykke op fine planter . . . bare for å gjøre det øde og fattigslig omkring mig og i mig . . .

Ophold.

SONJA

bevæget

Men . . . kan det hjælpe dig noe at du fortæller mig alt dette?

INGE

Jeg vet ikke om det kan hjælpe. Men jeg *måtte*. Måtte fortælle, forklare, jeg håbet vel at det skulde gi mig enslags opreisning . . . Og jeg tålte ikke å tænke på at det siste du husket om mig skulde være den dagen på hotelværelset. Den ydmygelsen kunde jeg ikke bære.

Tier en stund.

Bærer du nag til mig, Sonja?

SONJA

rækker ham sin hånd.

Nei. Ikke nu.

INGE

Så har det alt hjulpet mig.

SONJA

Er der mere du vilde si mig?

INGE

Nei . . . jo, der er mere.

SONJA

trækker hånden til sig.

Og hvad er det?

INGE

At jeg ikke *kan* opgi alt håb.

SONJA

fører, uten selv å vite det, sin høire hånd langsomt op til hjertet. Sitter ubevægelig, lyttende. Endelig ryster hun på hodet, ganske svakt.

Nei . . .

INGE

anspændt

Hvad tænker du på?

SONJA

stilfærdig, halvt sørgmodig

Jeg elsker dig jo ikke, Inge.

INGE

bøier hodet

Nei . . .

Ophold.

INGE

Er du lykkelig, Sonja?

SONJA

Lykkelig? Overveier. Nei, det vet jeg ikke.

INGE

Vet du det ikke?

SONJA

Jeg tænker aldrig på *det*. Jeg vet ikke engang om jeg vilde bry mig om å være lykkelig . . .

INGE

Hvad vil du da?

SONJA

Du spør så merkelig. Jeg vet ikke noe jeg vil. Jeg vil vel bare leve.

INGE

grundende

Hvad er det hos dig jeg slet ikke kan forstå, Sonja? Tilsyneladende er der jo ikke noe gådefuldt ved dig, og allikevel, allikevel . . . Om jeg fik leve et helt liv sammen med dig, tror jeg ikke jeg lærte dig å kjende, nei, ikke tilbunds.

SONJA

litt brydd

Kjære, jeg er da vist enkel nok —.

INGE

Kanske det netop er den enkelheten, som altid overrasker mig . . . Det er som du er naken . . . Der er ingen hindringer i dig, det er som hver minste ting du gjør eller sier kommer direkte fra det inderste i dig, uforandret, uforfalsket. Du er så åpen at jeg ikke tror mine egne øine, men bare blændes . . . Du er fuldkommen klar, fuldkommen harmonisk. Kanske det er *det* jeg ikke kan fatte.

SONJA

smiler

Sfinxen har nok ingen hemmelighet, Inge.

INGE

betat av sin tanke

Nei. Men det er netop sfinxens gåde. Alle andre har hemmeligheter — for sig selv og for andre. Men du ikke. Alle er splittet . . . brutt og spaltet, i splid med sig selv. Du er hel. *Det* er det jeg ikke kan fatte. Du har slet ingen mine . . . *derfor* var det jeg ikke kunde male dig, det skjønner jeg pludselig nu. Derfor blir du bestandig ny for mig . . . også i mine tanker og drømme . . . fordi ingenting er stivnet i dig, men alt

er bevægelig. Derfor besætter du min fantasi, derfor må jeg altid elske dig.

Reiser sig; ekstatisk:

Ja, nu ser jeg for første gang hvem du er. Nu kjender jeg dig igjen. Du er den vilde piken som kom til jægerens hule . . . fra junglen, våt og naken. Du rir over steppen . . . du er nomadekvinden gjennem hundre tusen år . . . og prestinden i Baals tempel . . . Du vet ikke om du er lykkelig? — Nei, for du er *selv* lykken! Å, hvor blind, hvor oprørende blind og dum jeg var, som ikke så at lykken hos dig, det er lykken hos alle kvinder, alle racers og alle tiders elskende kvinder, forenet i én, forenet i dig!

I voldsomt oprør:

Og *dig* reiste jeg fra! *Dig* bad jeg vente! Det *kunde* jeg, det fordristet jeg mig til!

Hen til verandadøren, står bøiet mot dørkarmen, med ryggen mot Sonja.

Ophold. Det banker og en pike kommer ind.

PIKEN

leverer et kort

Det er en herre som spør om fruen er hjemme —

SONJA

har reist sig, ser på kortet.

Å! Overveier; derpå: Kjender du Axel Gade?

INGE

vender sig

Ja, såvidt. — Skal jeg gå?

SONJA

tænker litt på det

Nei, bli.

Til piken:

Vil De be den herren komme ind.

Piken ut; straks efter Axel ind.

AXEL

blir stående ved døren, da han får øie på Inge. Bukker.

SONJA

Ja, dere kjender jo hverandre, ikke sandt?

AXEL

Jo . . .

Der hilses.

SONJA

Sit ned Inge. Sit ned Axel.

De sætter sig. Ophold.

SONJA

smilende

Konversationen går ikke videre glat. Vil dere ha et glas vin? — Nå ikke det. Kanske en cigar? Byr av en kasse.

AXEL

Tak.

Begge forsyner sig.

SONJA

tænder for dem, ser smilende fra den ene til den anden.

Hyggelig å se dig, Axel. Men du hadde kanske håbet å træffe mig alene?

AXEL

Nei, kjære . . . ja, det vil si . . . Går i stå.

SONJA

leende

Ja, det var et væmmelig spørsmål, Axel. Du kan ikke svare nei, for da fornærmer du mig, og svarer du ja blir du uhøflig mot min kjære ven Inge.

INGE

reiser sig halvt

Jeg tror jeg må se å komme avsted . . .

SONJA

Nei, bli nu litt. Skyver ham blidt ned igjen i stolen. Det haster vel ikke sån.

Tænder en cigaret, røker etpar drag.

Synger det endnu i tallene dine, Axel?

AXEL

forbløffet

Hvad?

SONJA

Husker du ikke det?

Til Inge:

Axel og jeg var her i stuen sammen . . . en vårkveld, akkurat som nu, for seks år siden. Det var før jeg traf dig, Inge. Jeg var søtten år dengang, Axel var nitten. Siden er han jo blit næsten berømt. Men jeg var altid en tosk i matematik, og så sa jeg noe dumt om at det måtte være forskrækkelig kjedelig med alle de tallene. Men da svarte Axel: det synger og suser i tallene . . . Peker: Akkurat som i den store konkylien derborte. For det var den vi snakket om.

Inge og Axel har reist sig. Ophold

INGE

til Axel

Nu kommer lykken til *Dem*. Grip den og slip den ikke.

Stryker sig over panden; fort og tørt:

Undskyld hvis jeg opfører mig merkelig. — Farvel Sonja.

SONJA

rækker ham hånden; vemodig og ømt:

Farvel, Inge. Lev vel.

INGE

Tak.

Står et øieblik som om han vilde si mere. Så går han hurtig ut i bakgrunden.

AXEL

Hvorfor sa du det om tallene . . . mens *han* var her?

SONJA

Jeg fik øie på konkylien. — Og så var det noe jeg vilde fortælle ham.

AXEL

Han forstod dig lot det til.

SONJA

Ja.

Ophold.

AXEL

Jeg husker du sa det var selve livet som suste i konkylien. Og at der var mange stemmer i den. Og de sa: Videre . . . Videre . . . Videre . . .

SONJA

Ja.

AXEL

— Altid videre?

SONJA

Ja.

AXEL

Men en gang er vi vel fremme?

SONJA

En gang er alting slut. Men det er ikke sikkert vi er fremme for det.

Ophold.

SONJA

Jeg husker du kysset mig. Jeg kysset som en liten pike, sa du.

AXEL

Ikke anden gang.

SONJA

Har du tænkt ofte på mig i disse årene?

AXEL

Bare det første året. Og så nu.

SONJA

Har du hat mange eventyr?

AXEL

Et og andet.

SONJA

Husker du hvilken farve det var på den kjolen jeg hadde den kvelden?

AXEL

Den var gul. — Hvorfor spør du om det?

SONJA

Jeg vilde vite om du husket det.

AXEL

går tæt hen til hende

Er det sandt det han sa . . . at nu er lykken kommet til mig?

SONJA

Ja, hvis jeg er lykken for dig.

AXEL

omfavner hende; slipper hende, svimmel:

Dette har hændt før. Nøiagtig det samme. Stuen her . . . han som gik . . . våren derute . . . du og jeg, alt, *alt!* Jeg hører gjenlyd av stemmer fra før . . . fra en uendelig fortid . . . *vore* stemmer, din og min! Der går en mand ute på gaten, kan du høre det? Hans skridt er også en gjenlyd, et ekko. Slik gik han engang i en anden tid, mens vi stod her og lyttet. Kanske går han bestandig slik, og vi står her . . . evig! — Kan du høre og kjende at det er så?

SONJA

som i trance

Ja . . .

AXEL

Når kommer du?

SONJA

Inat.

AXEL

Og blir hos mig?

SONJA

Ja.

AXEL

For bestandig?

SONJA

som om hun vågnet; smertelig:

Axel . . . det kan jeg jo ikke vite.

AXEL

bøier hodet

Nei. Det kan vi ikke vite.

Ophold.

SONJA

lytter

Han kommer.

AXEL

Hvem?

SONJA

Min mand. Det var *hans* skridt vi hørte fra gaten.

Overveier et øieblik.

Vent litt.

Hurtig ut til venstre, straks tilbake med Axels hat. Gir ham den.

Gå nu. Peker mot haven. Den veien.

AXEL

Du kommer?

SONJA

Ja. Snart.

Axel ut; kort efter Gustav fra venstre.

GUSTAV

litt anpusten

Direktøren var blit forhindret, der lå telegram. Så skyndtet jeg mig hjem igjen . . . Sonja, jeg blev pludselig urolig. Du sa så meget rart og forskruet, det var vel nærmest luner og påfund, ikke sandt . . . *ikke sandt, Sonja?* Men jeg kom til å tænke på det, og så blev jeg litt ræd . . . Ømt: Sonja, lille Sonja, min elskede . .

Vil lægge armen om hende.

SONJA

et skritt tilbake; ikke særlig sterkt:

Rør mig ikke!

GUSTAV

efter et ophold, litt uklar i stemmen:

Hvad er det, Sonja?

SONJA

ganske jevnt

Jeg går fra dig, Gustav.

Ophold. Begge står ganske stille.

GUSTAV

Dette er ikke mulig.

Går hen og skrur lyset på.

SONJA

nikker langsomt

Jeg går nu — *nu.*

GUSTAV

som om han ikke forstod, uten betoning:

Går du?

Farer hen til hende; med ansigtet tæt op mot hendes:

Går du?

SONJA

næsten ømt

Farvel Gustav. Tak for mig.

Går langsomt mot venstre.

GUSTAV

skriker idet hun åpner døren:

Sonja!

SONJA

går ut uten å vende sig; lukker døren.

GUSTAV

strækker hændene ut som for å stanse hende, gripe hende; men blir stående. Hans fingre krummer sig langsomt.

UNIVERSITY OF ILLINOIS-URBANA
839.82 K914K C001
Konkyllen /
3 0112 089030727

Helge Krog:

JARLSHUS

Skuespil

PÅ SOLSIDEN

Lystspil

BLÅPAPIRET

En liten komedie

GYLDENDAL NORSK FORLAG

P. M. BYE & CO. A-S OSLO